

कार्यालय
शिक्षणाधिकारी (निरंतर शिक्षण)
जिल्हा परिषद, अमरावती

कार्यालय
शिक्षणाधिकारी (निरंतर शिक्षण)
जिल्हा परिषद, अमरावती

अल्पसंख्यांक समाजातील विद्यार्थ्यांसाठी / संस्थांसाठी कार्यान्वीत
योजनांबाबत माहिती

1) मराठी भाषा फाऊंडेशन योजना :-

शासन निर्णय क्र. अविवि- 2004/405 प्र.क्र.33 (दोन) दि. 27 जुलै
2007 आणि 11 सप्टेंबर 2006, दि. 27.04.2015

शासकीय सेवांमध्ये विविध पदांच्या पदभरतीच्या परीक्षा दरम्यान अल्पसंख्यांक समाजातील उमेदवार मराठी विषयामध्ये मागे पडतात. यासाठी अल्पसंख्यांक विद्यार्थ्यांना मराठी भाषेवर प्रभुत्व प्राप्त व्हावे व त्यांना विकासाच्या मुळ प्रवाहात येण्यासाठी मदत व्हावी याकरीता राज्यातील इंग्रजी व उर्दू माध्यमांच्या इयत्ता 8,9, व 10 वी च्या अल्पसंख्यांक विद्यार्थ्यांसाठी मराठी भाषा फाऊंडेशन वर्ग अल्पसंख्यांक शिक्षण संस्थांमध्ये राबविण्यात येत आहेत. सदरील योजनेअंतर्गत अतिरिक्त शिक्षक मानसेवी तत्वावर नेमायचा असून अशा शिक्षकास

आयोगाकडुन दि.27.04.2015 च्या शासन निर्णयानुसार मानसेवी शिक्षकांचे मानधन रु.5000/-प्रतिमाह एवढे करण्यात आले आहे.

2) मदरसामधून गुणवत्तापूर्ण शिक्षण योजना (SPQEM) :-

(Scheme For Providing Quality Education in Madarsa)

शासन निर्णय क्र. मदरसा -2008 (348/08) अ.सं.क. दि. 10 फेब्रुवारी 2009 नुसार मदरसांमधील धार्मिक शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना आधुनिक विषय शिकविण्यासाठी भारत सरकारच्या क्षेत्रिय सधन कार्यक्रमांतर्गत मदरसांमधून गुणवत्तापूर्वक शिक्षण देण्याकरीता योजना (SPQEM) महाराष्ट्र राज्यामध्ये राबविण्यात येत आहे. मदरसांमधील पारंपारिक शिक्षणाबरोबरच विज्ञान, गणित, समाजशास्त्र, हिंदी व इंग्रजी हे आधुनिक विषय शिकविण्यासाठी आर्थिक सहाय्य पुरविणे ज्यायोगे मदरसामधील विद्यार्थ्यांना पहिली ते बारावी च्या विद्यार्थ्यांप्रमाणे गुणवत्ता/ योग्यता प्राप्त होईल व मदरसांच्या विद्यार्थ्यांना माध्यमिक स्तरावरील शिक्षण घेण्याची संधी उपलब्ध होईल तसेच त्यांच्याकरीता नोकरीच्या अधिक चांगल्या संधी उपलब्ध होतील.

3) अल्पसंख्यांक संस्था/ शाळांसाठी पायाभूत सुविधा विकास योजना :-

(IDMI) Scheme for Infrastructure Development of Minority Institution / School)

शासन निर्णय शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग क्र. आय.डी. एम.-
2008(378/08) अ.सं.क./दि. 10 फेब्रु.2009 नुसार अल्पसंख्यांक समाजातील
शैक्षणिक विकासासाठी क्षेत्रीय सधन कार्यक्रमांतर्गत शैक्षणिकदृष्ट्या मागास
असलेल्या अल्पसंख्यांक समाजाच्या शिक्षण संस्थांना पायाभूत सुविधा
पुरविण्यासाठी केंद्रशासनाच्या योजनेमध्ये सुधारणा करुन केंद्र शासनाने
अल्पसंख्यांक समाजाच्या संस्था / शाळांसाठी पायाभूत विकास योजना
(IDMI) सुरु केली आहे. सदर योजनेची अंमलबजावणी या कार्यालयामार्फत
सन 2012-13 पासून करण्यात आली आहे.

4) मॅट्रीक पूर्व शिष्यवृत्ती योजना :-

अल्पसंख्यांक समाजातील आर्थिकदृष्ट्या कमकुवत विद्यार्थ्यांच्या
शिक्षणाला चालना देण्यासाठी भारत सरकारची सदर योजना सुरु आहे. ही
योजना संपूर्ण देशभरात मुस्लिम, ख्रिश्चन, शिख, बौध्द तसेच पारसी या
अल्पसंख्यांक समाजासाठी लागू करण्यात आली आहे. ही योजना महाराष्ट्र
राज्यातील शासकीय, खाजगी तसेच मान्यताप्राप्त शाळेत शिकणाऱ्या 1ली ते
10 वी पर्यंतच्या विद्यार्थ्यांसाठी लागू आहे. ते विद्यार्थी सदर योजनेचा लाभ घेऊ
शकतात. सदर योजनेअंतर्गत अर्ज करणाऱ्या विद्यार्थी / विद्यार्थिनींच्या
कुटुंबाचे वार्षिक उत्पन्न रु.1,00000/- पेक्षा कमी असावी. 30 टक्के शिष्यवृत्ती

मुर्लीसाठी राखीव ठेवण्यात आली आहे. सदरहू योजना शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक/ माध्यमिक) यांच्या मार्फत ऑन लाईन पध्दतीने राबविण्यात येते.

5) सांसद आणि आदर्श आमदार ग्राम योजना :-

मा. जिल्हाधिकारी, कार्यालय अमरावती यांचे कडून मिळविलेल्या मा.खासदार आणि मा. आमदार यांनी या योजनेअंतर्गत दत्तक घेतलेल्या गावांच्या यादीनुसार तसेच मा. शिक्षण संचालक, अल्पसंख्यांक व प्रौढ शिक्षण संचालनालय- पुणे यांचे पत्र क्र. अप्रौशि/सां. व आ.आ. ग्रा.योजना / 2016-17 / कार्या -5 /627 दि. 09.05.2016 अन्वये प्राप्त झालेल्या पत्रा नुसार :-

अमरावती जिल्हयासाठी मा. खासदार यांनी दत्तक घेतलेल्या एकूण 13 आणि मा. आमदार यांनी दत्तक घेतलेल्या एकूण 13 अशा अमरावती जिल्हयातील एकंदरीत 26 गावातील वय वर्ष 15 पेक्षा जास्त असलेल्या प्रौढ निरक्षर तसेच इयत्ता 1 ली ते 8 वी पर्यंत शिक्षण घेतलेल्या कुटुंबातील सदस्यांचा मा. शिक्षण संचालक, अल्पसंख्यांक व प्रौढ शिक्षण संचालनालय- पुणे यांच्या उपरोक्त पत्रासोबत प्राप्त झालेल्या प्रपत्र क्र. 1 ते 5 नुसारच्या नमुन्यात सर्व्हे करण्यात आलेला आहे.

अध्ययन अध्यापन :- प्रौढ निरक्षरांना शिकविण्यासाठी "शिकवू आपल्या घरी - शेजारी" या उपक्रमाची अंमलबजावणी करावयाची आहे. यामध्ये गावातील प्रत्येक शिक्षित व्यक्तीने आपल्या घरातील प्रौढ निरक्षरांना प्रथम

साक्षर करावयाचे आहे. आणि घरामध्ये प्रौढ निरक्षर नसेल तर शेजारील घरामधील किंवा गावातील एका प्रौढ निरक्षराला साक्षर करावयाचे आहे. याकरीता गावातील शिक्षित, सेवानिवृत्त कर्मचारी, स्काऊट गाईड, महाविद्यालयातील डी.एड, बि.एड. सामाजिक कार्य महाविद्यालयातील विद्यार्थी यांची मदत घ्यावयाची आहे. शिकविणाऱ्या आणि शिकणाऱ्या प्रौढ निरक्षरांची माहिती प्रौढ शिक्षण केंद्रावर ठेवावयाची आहे.

सदरील गावातील प्रौढ निरक्षरांना अक्षर साक्षर (साधे लिहिणे व वाचणे) व संख्यासाक्षर (संख्याची ओळख, साधी बेरीज, वजाबाकी, गुणाकार) करावयाचे आहे. औपचारिक शिक्षणातील वर्ग पहिला आणि दुसरी मधील भाषा व गणित विषयाचे आशय ज्ञान अपेक्षित आहे.